

*2910 • 08-37-40-200

בס"ד, בית מדרש המאי"ר לארץ | גליון 318

ויצא | בכח הסדר ותפילת ערבית להאיר את ימי החושך

מסי לרות ארץ הנפש

שביכי אור מתורתו האדירה והנדירה
של הצדיק רבינו יורם מיכאל אברג'ל זיע"א
ערוך על פי שיעוריו של בנו ממושיך דרכו ואורו
הרה"ג רבינו ישראל אברג'ל שליט"א

מסילות אל הנפש

תוכן העניינים

- 1 מצילין מן הדליקה
- 5 כחה של נקיות המחשבה
- 9 שבעה עשר ימי הליכה!
- 12 לב נשבר לאלפי שברים
- 16 שכרה של התחזקות!
- 18 חשיבות קביעות מקום לתפילה
- 18 איך מכוונים שעון?
- 20 קביעות בכל תהלוכי החיים
- 23 תפילת ערבית - סוד הביטול!
- 28 העולה מן האמור להלכה ולמעשה

הזמינו לבית או לעסק
קופת צדקה מהודרת

הצטרפו לשיעור היומי
עם משלוח עד הבית!

בית המדרש המאי"ר לארץ

התנסות והפגנת ספר מודיש ורבינו דרב יודם נייסאל אברג'ל זיע"א

8771301 345 נתיבות ת.ד 666 הקציר 08-37-40-200/*2910

office@h-l.org.il 077-223-1130

www.hameir-laarets.org.il המאיר לארץ

08-649-9859 054-26-380-26

קו 'המאיר לארץ' לקבלת דגש של אור

ע"ר 580654762 | למוסד אישור מס הכנסה לעניין תרומות לפי סעיף 46 לפקודה

- כל הזכויות שמורות -

מצילין מן הדליקה

מעין זה, מתרחשים היו לעתים תכופות לְמִדִּי, ובמהלכם תורם היה הצדיק מכוח ואונו, לבדק חומות הדת וההלכה. כמו כן מרוה היה הצדיק את מקום בואו, בטללי יראה וחסידות, מרעיף על סביבותיו אגלי קדושה וטהרה, ומותיר אחריו רישום ניכר, בקרב הקהילה ויושביה.

משכילה הצדיק את משימתו בביסטריץ, ואמר לצאת ולשוב דעעשה, קם ר' הרש, משמשו הנאמן, ואמר לגשת אל תחנת הרכבת המקומית, בכדי לרכוש את כרטיסי הנסיעה הדרושים. השעה היתה לפנות ערב, ותוך זמן לא רב אמורה היתה הרכבת לצאת לדרכה. אולם, להפתעתו, שמע את פי הצדיק, הדובר אליו לאמר:

'צא נא, ר' הרש ושכור לנו כרכרה נוחה לדרך!'

'כרכרה?!' - תהה המשמש בקול - 'לשם מה כרכרה? הן יש לפנינו, בהישג היד, רכבת מהירה ונוחה, אשר תביאנו למחוז חפצנו תוך שלש שעות

סיפר הגאון הרב מרדכי גרליץ שליט"א, וז"ל:¹

על הצדיקים ועל הגאונים, אשר הציבו את גבולות היהדות והתורה והפיצו את המאור שבחסידות, בקרב קהילות ישראל ברחבי טרנסילבניה, נמנתה שושלת צדיקי דעעש.

בראש השושלת, הבהיקה דמותו של הגאון הצדיק, רבי יחזקאל פנט, בעל 'מראה יחזקאל', רבה של מדינת זיבנברגן, אשר היה תלמידו המובהק של הצדיק הקדוש, רבי מנחם מגדל מרימנוב, וממעתיקי שמועתו. בנו, רבי מנחם מגדל, נכדו, רבי משה, וצאצאיהם אחריהם, כיהנו ברבנותה של העיר דעעש, אף היא בתחומי זיבנברגן, והנהיגו בה את עדתם, אך מצודתם פרושה היתה על כל גלילות הארץ.

ביקורו של הגאון הקדוש, רבי משה מדעעש, בביסטריץ העיר, נועד לשם הפצת תורה וחסידות. ביקורים

מעין החכמה

1. **אמוני** עם סגולה (חלק ד - עמוד קפא).

אורך רוח, ואף אינו טורח להאיץ בבהמותיו יתר על המדה. משל, בטוח היה, כי גם בלאו הכי, יוכל אור הבוקר הבא להופיע ולזרוח...

לפנות בוקר, הגיעה הכרכרה למבואות העיירה רטייאג, השוכנת כעשרה קילומטר לפני העיר דעעש. לפתע, כמו הודרך ממנוחתו, התייצב העגלון על דוכנו מלוא קומתו, תפס במושכות כדרוך לקרב, והחל מצליף בסוסים בשוטו ומצווח לעומתם בקול רם, כדי לזרזם ולמהרם. חיש קל, נתנערו גם הסוסים מקצבם החד-גוני והאיטי, ובחושם את נחת זרוע אדונם על גבם, נשאו ראש והרימו פרסה, והחלו שועטים נכחם בדהרת אדירים...

הצדיק ומלווהו נחרדו עד עמקי נשמתם. לרגעים, ישבו דוממים ומחרישים, ולא הוציאו מפיהם הגה. ברי היה להם, כי בוודאי צפה העגלון בעיניו איזו שהיא סכנה קרובה, אשר מפניה נחלץ להימלט. אפשר, להקת זאבי ערבות שפרצה מן היער, חלילה, או אולי גייס של לסטים מזויינים, הגיח לעומתו מצד הדרך.

לאחר שהתעשתו קמעה מן הפחד, פתחו כדי חרך את אשנב הכרכרה הפונה אל דוכן העגלון, וביקשו לדעת מה אירע.

'משחלפנו על פני העיירה רטייאג', הסביר העגלון, 'עלה באפי

נסיעה, ובמחיר שמונה עשר כתרים בלבד - למה זה ניסע בכרכרה, אשר מחירה לא יפחת מחמישים כתרים, הנסיעה בה תארך לילה תמים, ואף נוחיות הנסיעה בה, פחותה מזו שבכרכבת?!

ניכר היה בעליל, כי אותן תמיהות של ממש, שהציג המשמש, לא נעלמו גם מידיעתו של הצדיק, אך הוא נחוש היה בדעתו, מבלי להסביר דבר.

'הפעם, ניסע הביתה בכרכרה! פסק, ולא יסף.

סב המשמש על עקבותיו, ויצא למלא אחר הפקודה שניתנה לו. תוך שעה קצרה, שב והודיע, כי כרכרה ממתונה בחוץ, מוכנה ומזומנת לצאת לדרך.

לילם של הנוסעים התארך בעצלתים. הדרך נתמשכה כבלי סוף, וגם תנומה קלה לא ניתן היתה לחטוף, מחמת טלטולי העגלה, אשר הוחשו היטב בכל האברים. הצדיק, שקוע היה בעיון בספר, לאורה של העששית, אשר הפיצה אור קלוש בתוך הכרכרה. לעתים, מעתיק היה את עיניו מן הספר, ופותח להשמיע באזני משמשו הנאמן, רעיון כל שהוא, בתחום המוסר והחסידות, אשר הבריק במוחו אגב לימוד.

העגלון, יושב היה לו נינוח ושלו על דוכנו, מפזם לו נעימות של

של האש המתלקחת בעיירה, האירה את פני הרקיע בנוגה ארגמני מאויים, וגיצים לוחטים נראו מיתמרים ועולים, בתוך תימרות עשן שחור שנתאבכו אל-על.

'מהר, מהר!' - לא חדל הצדיק מהאיץ בעגלון - 'מי יודע, איזה חלק בפעולות ההצלה הועידו לנו משמים?! חייבים להזדרז?!'

לא ארכו הרגעים, והכרכרה פרצה כסופה אל תוך העיירה.

המחזה שנתגלה לעיני הנוסעים, היה טוב מאשר שיערו בתחילה. היתה זו, אמנם, דליקה ראויה לשמה, אשר כילתה את כל אשר נקרה בדרכה, אלא שלמרבה המזל, פרצה האש בבנין מבודד, אשר עם היותו בית מדות ומרובה באוכלוסין, נפרד היה משאר בתי העיירה, ושטח בור נרחב, אשר חצץ בינו לבנים, מנע את התפשטות האש הלאה.

עתה, ניצבים היו כל תושבי העיירה סביב הבית הבוער, אשר כל יושביו פונו ממנו, והביטו באוזלת יד, בלשונות האש, המלחכות ברעבתנות את הבית על כל אשר בתוכו.

כרכתו של הצדיק, נעצרה בסמוך להתקהלות ההמון, אשר פרץ בקריאת הפתעה, למראה פני רבה של דעש, היורד מתוכה.

ריח עז של עשן. מן הסתם, פרצה שם איזו דליקה...'

לפני שנים רבות, נזדמן לי לחלוף פה בעגלתי, בדיוק כאשר בעיירה השתוללה דליקה. העיירה רטייג, עניה במקורות מים, בגין היותה שוכנת על גבעה. אנשי העיר, יצאו, איפוא, אל הדרך הראשית, עצרו כל עגלה מזדמנת, והתחננו לפני העגלונים, להוביל להם מים מן הישובים הסמוכים, למען כבות את האש. אי לכך, למען חסוך עכבה מיותרת מכבוד הרב, האצתי בסוסים להימלט מן המקום, בטרם יעצרונו ויבקשונו להוביל להם מים!

למשמע הדברים, נדהם הצדיק וקרא בקול:

חס ושלום! הבגללי תימנע מהגשת עזרה?! אדרבה ואדרבה! 'מצוה הבאה לידך אל תחמיצנה! חושה מהרה, טוב על עקבותיך, והדהר את הסוסים רטייגה. מהר, אל תעמוד! אולי נוכל להציל איזו נפש או ממון מישראל, והיה זה שכרנו!'

בדלית ברירה, עשה העגלון כאשר נצטוה. הפנה את הסוסים לאחוריהם, הצליף על גביהם אחת ושתים, והדהירם אל עבר המסילה העולה לעיירה. עוד לא הרחיקו לנסוע, וקו האופק האדים לנגד עיניהם. בבואתה

לשונות האש קרבו והלכו במהירות נוראה גם אל עברו של אותו אגף. רגעים קצרים בלבד נותרו, למען פעולת הצלה מהירה ונועזת. הצדיק עקר את רגליו, והחל מתקדם בריצה אל עבר הבית. אחריו החרו החזיקו יתר הנוכחים. שני גברתנים מבני המקום, מיהרו לטפס אל תוך הדירה, ותוך זמן קצר הוצא זוג הקשישים מבעד החלון, כששניהם מחוסרי הכרה וקרובים ליחנק, מחמת שאיפת עשן רבה.

שעה ארוכה עמלו עוד המצילים, עד שעלה בידיהם להשיב לניצולים את רוחם. דקות אחדות בלבד, הפרידו בינם לבין קיצם...

רק משנהיר היה, כי שום נפש מישראל לא ניזוקה חלילה, בדליקה, עלה הצדיק על מרכבתו ושב לדרכו.

משהגיעו הנוסעים דעעשה, הגיעה כבר זמן תפילת שחרית. הכרכרה פנתה, איפוא, היישר אל בית המדרש, שם הצטרפו הרב ומשמשו אל המתפללים.

כתום התפילה, לא יכול היה ר' הרש המשמש להתאפק, ובעודו כורך את תפיליו ומקפל את טליתו, סח באזני הניצבים בסמוך למקומו, את פרשת 'המופת' הגלוי שחולל רבם הצדיק בלילה זה.

'מה ניתן לעזור?' - קרא הצדיק בקול רווי דאגה - 'מה ניתן עוד להציל?'

'מאומה, רבי' - השיבו הנוכחים בתוגה - 'הכל כבר לאחזר מעשה! אין עוד מה לעשות!'

עודם מדברים, הפנה הצדיק את מבטו אל עבר מקצוע אחד של הבית, בו טרם אחזה האש והִתְחַוָּה בידו אל עבר זוג חלונות - אשר בניגוד ליתר חלונות הבית, המנופצים והפרוצים מחמת פעולות החילוץ וההצלה - סגורים ומוגפים היו, כמו לא נגעה בהם יד.

'מדוע מוגפים החלונות הללו?' - הקשה הצדיק בקול - 'כולם איש אינו מתגורר בדירה הזו?'

'אוי! אוי ואבוי!' - החלו זעקות שבר נשמעות מכל עבר - 'הלא דירתם של ר' שמעיה הישיש וזוגתו היא זו! מי יודע מה עלה בגורלם?!...'

עד שהיו הללו צועקים ומצווחים ככרוכיא, נקטו הצדיק ומלוויו במעשים. כהרף עין, נחלץ ר' הרש המשמש חושים, טיפס אל עבר החלונות המוגפים, ופרצם לרווחה. הוא תקע את ראשו פנימה, וכעבור רגע, החרידה זעקתו הנואשת את כל הסביבה.

'שניהם שוכבים מעולפים' - קרא נואשות.

את מוחותיכם לשוא, ותחדלו מתלות בי
בוקי סריקי של 'רוח הקודש' ו'מופתים'.

ובכן מעשה שהיה כך היה:

כאשר הגיעה השעה לחזור מביסטריץ
הביתה, עלתה בלבי פתאום
מחשבה, לנסוע דוקא בכרכרה ולא
ברכבת. נתיישבתי, איפוא וערכתי
לעצמי חשבון: מה פתאום לנסוע
בכרכרה?! וכי איזה הגיון יש בדבר?
הלא הנסיעה ברכבת נוחה יותר,
מהירה יותר וזולה יותר!

מאידך גיסא, עלתה בלבי מחשבה
אחרת: הואיל ומצד ההגיון אין
כל הצדקה לנסוע בכרכרה - מפני מה,
איפוא, עלתה בלבי מחשבת שטות שכזו?
והלא אין דרכן של שטויות לצוץ, כי אם
במוחו של הרגיל להגות בהן, ואילו אני,
ברוך השם אינני רגיל להגות בשטויות!
הסקתי, על כן, כי בוודאי יש דברים בגו!
'היתה זו, אם כן, פשוט, הארה
משמים, למען הצל שתי
נפשות מישראל!...

ונביא סיפור נוסף...

'שׁוּ בנפשכם! סח להם ר' הרש בעשרה
קבין של התפעלות - 'מה היה
עולה בגורלם של שני הקשישים, אלמלא
התעקש רבינו לנסוע דוקא בכרכרה!
אילו נסענו ברכבת, כפי שהתחייב מן
ההגיון הפשוט, כי אז לא היה מי שיציל
את הַשְּׁנַיִם, אשר היו בוודאי נחנקים
ונשרפים, רחמנא ליצלן!'

תוך שעה קלה, המה בית המדרש ככורת
של דבורים. אגודות אגודות התגודדו
המתפללים בבית המדרש, ולא חדלו
מלשוחח על אודות נס ההצלה המופלא,
שהתגלגל הלילה הזה על ידי רבם הקדוש,
ועל רוח הקודש הגלויה שהופיעה עליו.

אדהכי והכי, סיים גם הרב את תפילתו,
והבחין ברגשה השוררת בבית
המדרש. הואיל וראה את הקהל
מתגודדים ומשוחחים בלהט רב, ניגש אף
הוא והיטה אזנו לשיחות. מששמע במה
דברים אמורים, ניכרו על פניו אותות של
מורת רוח, ובפנותו אל הקהל פתח ואמר:

'הבה אגלה לכם, גופא דעובדא היכי
הוי, למען לא תצטרכו להלאות

כחה של נקיות המחשבה...

באחת הפעמים שישב הגה"ק רבי נחמן
מברסלב זיע"א במסיבת חסידיו,
שוחח עמם אודות מעלת הזוכה לשפוך

בספר פעולת הצדיק (אות תתכו)
להגה"ק הרב אליעזר שלמה
שיק זיע"א, הובא כך:

עולמים: "בנים אתם לה' אלהיכם" (דברים יד, א).

על כן טוב מאוד לפרש שיחתו וצערו לפניו יתברך כבן, שקובל לפני אביו בתנועות של חן ורחמים.

ואף שנדמה לאדם, שלפי מעשיו אינו כבן לפניו יתברך, עם כל זה, עליו לדעת שהדמיונות שלו לא משנים את המציאות! אנו בניו יתברך! ולעולם נשאר בניו!...²

שיחתו ותפילתו אליו יתברך בתמימות ובפשטות כאשר ידבר הבן עם אביו.

ואמר: 'טוב מאוד מי שיכול לשפוך שיחו לפני השם יתברך ברחמים ובתחנונים כבן המתחטא לפני אביו, כי הלא אנו בניו של השם יתברך, וכמו שהעיד וכתב הוא יתברך בתורתו הנצחית והקיימת לעולם ולעולמי

מעין החכמה

ועתה כאשר מתבוננים בתורתו, מגלים, שהדבר שהציק לו מאוד, היה היחס של הקרירות שיש בין בני אדם, חוסר תקשורת ואהבה.

והוא ז"ל טען, שאם היתה הידברות בין בני אדם, רוב הבעיות של בין אדם לחברו - היו נחסכים.

וזאת מכיון שכך אנו מצווים מפיו יתברך: "ואהבת לרעך כמוך אני ה'" (ויקרא יט, יח). ולכן קיבל על עצמו כל ימי חייו לדבר על מצוה קדושה רמה ונישאה זו, בכל הזדמנות... (בנוסף לכל שאר תורותיו העמוקות והנפלאות...)

ובשנים הראשונות של הכולל (תשמ"ט - תשנ"ו) קיבל על עצמו למסור לאברכי הכולל **אלף שיעורים!** בנושא של אהבת ישראל.

ונביא מעט מדבריו הקדושים (הוהבאו באמרי נועם, מצורע - מאמר ב), וז"ל:

מדברי רבי מאיר (ובפרט, שדבריו נפסקו להלכה!) נלמד: **כל יהודי באשר הוא, גם אם**

לעת עתה הוא רשע גדול, חשוב ויקר מאוד לפני הקב"ה, והקב"ה אוהב אותו מאוד

2. ובעומדנו בענין זה, נכתוב:

אבא מארי עט"ר רבינו הרב יורם מיכאל אברגיל זיע"א, זכה ואוהב ישראל היה, כל ימיו ולרבות לילותיו הקדיש למען עם ישראל!

כל הגיגיו, שאיפותיו, רצונותיו וכיסופיו היו שליהודים יהיה טוב. שיהיה להם פרנסה בשפע, שלום בית, חיים טובים ומאושרים - בעולם הזה ובעולם הבא, ולכן, בנוסף למצות צדקה וחסד שקיים ללא גבול, בגופו ובממונו. ובנוסף לתפילות הלוהטות שיצאו מלבו הטהור למען עם ישראל ולמען כל יהודי ויהודי שיתמתקו הדינים... **וימשכו החסידים בטוב הנראה והנגלה...**

דאג, שליהודים יהיה טוב - באמת! ומכיון שאין טוב אלא - השכר הצפון לצדיקים בעולם הבא! לכן, הקים שיעורי תורה בכל רחבי הארץ, ובכל יום ויום היה מכתת רגליו לעיר אחרת ללמד תורה, ולהורות את בני ישראל - את הדרך אשר ילכו בה.

וחפץ ה' בידו הצליח, ואלפי משפחות חינכו עצמם לאורו, צעדו בעקבותיו...

שבאו לכאן, הרי אני צעירה וכחי במתני ובכל זאת כבר לא נותר לי שום כח לעמוד על הרגלים! כששמע הרבי את שאלתה חיך ואמר: אם הייתי רואה כל יהודי כסתם אדם בעלמא יתכן שבאמת הייתי מתעייף, אך מאחר שכל יהודי נחשב בעיני כיהלום יקר, הרי אני כסופר יהלומים, וכשסופרים יהלומים לא מתעייפים.

הגה"צ רבי אריה לוי זצ"ל זכה שה' בירך אותו באהבת ישראל גדולה ומיוחדת. פעם היה אדם אחד שרבי אריה השתדל מאוד לקרב אותו באהבה ובחיבה לדרך התורה והמצוות. מתחילה היה אדם זה רחוק מאוד מקיום תורה ומצוות, אך מעת שהכיר את רבי אריה והוקסם משפע האהבה שרבי אריה היה מקרין לכל אדם, החליט לחזור בתשובה שלימה, והחל לחבוש כיפה גדולה לראשו. אלא שכעבור זמן מה החלה אשתו של אותו אדם לבזות אותו על דרכו החדשה, וכן אמרה לו שזה מאוד מְבַגֵּר ומכער אותו כשהוא חובש כיפה על הראש, ובגלל דבריה הוא נפל ברוחו ונחלש, ושוב הפסיק לחבוש כיפה.

יום אחד הלך אותו אדם באחד מרחובותיה של ירושלים עיר הקודש ופתאום הבחין מרחוק שרבי אריה הולך גם הוא באותו הרחוב ומתקרב לכיוון שלו. אך מכיון שלא היתה כיפה על ראשו, התבייש אותו אדם להיפגש כך עם רבי אריה, ולכן חצה מיד את הכביש וברח לרחוב השני.

אולם כשם שאותו אדם הבחין מרחוק ברבי אריה ההולך בקצה הרחוב, כך גם רבי אריה הבחין בו, וכשראה רבי אריה שעבר אותו אדם לרחוב השני - עבר אף הוא לרחוב השני, כי מאוד רצה לפגוש אותו מרוב אהבתו אליו. וכשראה אותו אדם שגם רבי אריה עבר לרחוב השני כבר לא היה לו נעים שוב להתחמק ולברוח מפני רבי אריה, והחל לצעוד לקראתו.

ומקבל ממנו עונג גדול. וכשחלילה אדם מספר לשון הרע על חברו ומגלה את הצדדים האפלים שבו - הוא גורם להפסיק לרגע את אותו עונג נפלא שיש לה' יתברך מאותו יהודי שעליו הוא סיפר לשון הרע, והופך לה' יתברך את ה'ענגי' לינגעי' ועצב, ולכן עונשו, מדה כנגד מדה, שיהפך הענג שלו לנגע, ונגעי צרעת באים עליו! (וזאת הסיבה שהעונש על לשון הרע - היא צרעת).

רגיל היה מורינו הבעל שם טוב הקדוש לומר שה' יתברך אוהב כל יהודי, ואפילו את הרשע הכי גדול שבעם ישראל, **ממש כמו שהורים אוהבים את בנם היחיד שנולד להם לאחר מאה שנים של צפיה והמתנה.** והאמת היא, שעם כל הכבוד לאהבה שהורים אלו אוהבים את בנם יחידם, זה רק גרגיר אחד מהאהבה העצומה שהקב"ה אוהב אפילו את הרשע הגדול ביותר שבישראל.

רק כלפי חוץ עם ישראל נראים לפעמים לא כל כך טוב, אבל בתוך לבו של כל אחד מישראל באשר הוא, שוכנת נשמה יקרה וטהורה, ונשמה של יהודי היא כמו יהלום, ויהלום נשאר יהלום בכל מצב, גם אם הוא שקוע בבוץ ומלוכלך כולו. כל שיש לעשות הוא רק להגביה אותו מן הרפש, לרחוץ אותו במים טהורים, ותיכף ישוב להבהיק באור יקרות כפי שהיה מתחילה.

פעם הגיעה אשה אחת לקבל את ברכתו הקדושה של הרבי מליובאוויטש זיע"א במעמד חלוקת הדולרים המפורסם שהיה מתקיים בבית מדרשו בכל יום ראשון. לאחר המתנה ארוכה של מספר שעות כשסוף סוף הגיע תורה לעמוד לפני הרבי, היא אזרה אומץ ושאלה אותו: כיצד כבודו, על אף גילו המבוגר (הרבי היה אז בשנות השמונים לחייו) מצליח לעמוד על רגליו שעות כה רבות ולקבל את כל קהל האלפים

מדבר עמו. וכל מה שנכנס במחשבתו, יודע ועד, כי הכל ממנו יתברך.

כי מרוב הרגלו לדבר עמו יתברך, זוכה ועולה מעולם הדיבור לעולם המחשבה, ואז נתאחדת מחשבתו בו יתברך. ומה שרק נכנס במחשבתו, הם כרוזין מלמעלה, שמגלין לו מלמעלה.

והמשיך רבי נחמן זיע"א וסיפר:

סבא שלי, הגה"ק רבי נחמן מהורדנקה זיע"א, הפליג פעם אחת בים.

וכשיהודי זוכה להשאר חזק על עומדו, וזוכה בכל פעם להרים את עיניו לשמים, ולספר להקב"ה את כל מכאובי לבו, ולהפציר ולהתחנן לפניו שיעזור לו ויקרבו אליו ברחמים...

אזי הוא זוכה שנזדככת ונטהרת מחשבתו, וזוכה להידבק עצמו לגמרי בו יתברך, וכל מחשבותיו וחושיו הם דבוקים רק בו יתברך, ושמותיו יתברך תמיד לנגד עיניו - אזי אדם כזה זוכה, שהשם יתברך בעצמו

מעין החכמה

ממני. לכן בכל פעם שאני פוגש אותך, מסתכל אנכי אך ורק על הלב שלך ורואה שהוא טוב וטהור, ואילו על ראשך איני מסתכל כלל.

מן האמור, עלינו ללמוד עד כמה צריך להסתכל בעין יפה על עם ישראל ולא להזכיר את עוונותיהם חלילה ולעורר עליהם קטרוגים, כי הקב"ה יודע היטב מהו מצבו של העם, ובכל זאת הוא אוהב אותם ויש לו עונג ממעשיהם הטובים, **ומי שחלילה מזכיר את עוונותיהם של ישראל מפסיק את העונג של ה' וגורם לו צער ומכאוב, ועל כן יש להיזהר בכך זהירות יתירה.**

צריך לדעת נאמנה שכמו שהצדיקים הגדולים ביותר אהובים לפני ה' ונקראים בניו, כך גם הרשעים הגדולים ביותר אהובים לפני ה' ונקראים בניו, כיון שסוף סוף גם הם מזרע ישראל הנקראים כולם בנים של הקב"ה, כמו שכתוב: "בנים אתם לה' אלהיכם" (דברים יד, א), על כן בכל אופן ראוי להביט עליהם בעין טובה, ולחפץ בטובתם וברכתם... עיי"ש באורך.

משהגיעו זה לזה 'קפץ' רבי אריה על אותו אדם וחיבק אותו באהבה וחיבה כדרכו בקודש, ואמר לו: איזו זכות גדולה נפלה בחלקי לפגוש אותך. כמה שמחה יש בלבי בכל עת שאני רואה אותך. אך הוסיף רבי אריה ואמר: הבחנתי בדך שאתה בורח מפני, וחשבתני שאולי אתה כועס עלי. אם חלילה לא נהגתי בדך כבוד כראוי לך, או אולי אפילו פגעתי בדך מבלי לשים לב, כעת אני מבקש ממך מחילה וסליחה מעומק הלב.

הזדעזע אותו אדם לשמע דבריו של רבי אריה - חלילה וחס רבי אריה, כבודו אהוב עלי בכל לבי ומעולם לא פגע בי, ולא בשום בריה בעולם, ואיני כועס כלל, אלא שפשוט אין כיפה על ראשי והתביישתי להיראות בפני הרב בצורה שכזאת.

על כך ענה לו רבי אריה בבדיחותא: כפי שכבודו רואה אני אדם מאוד נמוך, ומכיון שכן, יכול אני לראות רק עד הלב של האנשים, אך לא מעל ראשם כי הם הרבה יותר גבוהים

מסילות אל הנפש

פרשת ויצא - שבעה עשר ימי הליכה!

נחמן בשעת סיפורו) ולא ידעתי מה לעשות, כי כבר בירכתי ברכת 'המוציא', אך אף על פי כן היה בדעתי לא לאכול כלל מחמת המחשבה הזאת...

אחר כך בא על מחשבתי הפסוק: "ואת העורבים צויתי לכלכלך" (מלכים-א יז, ד) - ואז אכל!

סיים רבי נחמן מברסלב את סיפורו ואמר: 'וזה נראה, והוטב בעיני מאוד מה שהעמידו על המחשבה, שמסתמא כשבא על מחשבתו כך, הוא בוודאי אמת!' **ועתה** נעבור לפרשת השבוע...

במהלך ההפלגה נגמר להם האוכל, ולא אכלו כמה ימים, עד שהגיעו לאיזו עיר. ולא היו שם יהודים, רק ישמעאלים.

הנוסעים ירדו מהספינה מורעבים ורצו לחפש אוכל. רבי נחמן עמד בצד וחיכה, והנה ניגש אליו ישמעאלי אחד והזמין אותו לאכול.

רבי נחמן נטל ידיו ובירך ברכת 'המוציא', וקודם שהתחיל לאכול, בא לו על מחשבתו הפסוק: "אל תלחם את לחם רע עין" (משלי כג, ו) - ומחשבות שלנו אינן דבר ריק כלל - (כך אמר רבי

שבעה עשר ימי הליכה!...

ואז, בהיות אביו יצחק בן 123, קרא לבנו השני - עשיו, וביקש ממנו שיכין לו סעודה דשנה ואחרי שהוא יאכל הוא יברך אותו.

המשך הסיפור ידוע, יעקב הצליח לקבל את הברכה הזאת במקום אחיו עשיו, ועשיו החליט להורגו...

יצחק ורבקה קוראים ליעקב ומצוים עליו ללכת לחרן ולשאת שם אשה. יעקב שומע לקול הוריו ויוצא

בשבוע שעבר, למדנו כך:

בשנת 2108 לבריאת העולם נולד יעקב אבינו. ויעקב מאותה עת שנולד, נמשך בכל לבו ללימוד התורה הקדושה, נמשך לזכות ולהידבק בעצמות ורוחניות קדושת מקור מוצא התורה...

ולכן הוא החל ללמוד מתוך שקיעות מוחלטת, מתוך התמדה מופלגת,³ וריכוז נורא... וכך חלפו עליו ששים ושלוש שנה...

מעין החכמה

שקועים, ויש שקועים אך אינם מתמידים. העיקר זו השקיעות, אולם היא צריכה להיות בהתמדה!

3. רגיל היה הגה"ק הרב ברוך מרדכי אזרחי זיע"א לומר: 'יש מתמידים אך אינם

וכעבור ארבע עשרה שנה! בהיות יעקב בן שבעים ושבע שנה, הוא קם ויוצא מתוך בית המדרש ומתחיל לצעוד לכיוון חרן.

יעקב אבינו יוצא מבאר שבע,⁵ עולה בנגב, חוצה את מדבר יהודה, עובר את השומרון, את עמק בית שאן, את הגליל התחתון, עולה לרמת הגולן, ומגיע עד חרן...

לדרך, וכמו שכתוב: "ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה" (בראשית כח, י).⁴

יעקב יוצא מהעיר באר שבע, מהעיר שבה התגורר אביו יצחק, ובמקום ללכת לחרן הוא הולך לבית מדרשם של שם ועבר, ומטמין את עצמו שם בתוך דפי הגמרא הקדושה, בעמל נורא, בהתמדה מופלאה, בהתפשטות הגשמיות ובשכחת כל הסובב אותו...

מעין החכמה

כתב הגה"ק הרב מאיר הורוויץ זיע"א (בספרו אמרי נועם, פרשת ויצא - אות טו), דחנה לתרי"ג מצוות יש שני כינויים 'חי' ו'טוב', ורמזים בפסוק: "לטוב לנו כל הימים לחיותנו כהיום הזה" (דברים ו, כד).

והנה 'חי' פעמים 'חי' עולה 'שכ"ד', 'טוב' פעמים 'טוב' עולה 'רפ"ט', וביחד גימטריא יתרי"ג.

והנה: 'ויצא יעקב' בגימטריא 'רפ"ט'. וילך חרנה' - בלי האות ה' שמשמשת במקום האות למד - עולה 'שכ"ד', גימטריא תרי"ג. שעיקר יציאתו והליכתו לחרן הוא להכשיר נשמות ישראל שיהיו ראויים לקבל תרי"ג... עיי"ש.

5. וכמו שכתוב: "ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה" (בראשית כח, י), וביאר הגה"ק הרב יצחק זאב סולובייצ'יק זיע"א (רשימות תלמידים ממרן הגר"י, פרשת ויצא - ד"ה ויצא יעקב), וז"ל:

ויצא וילך ב' פעמים המורים אותה הפעולה, ויש לבאר הענין שהנה אביו אמר לו

4. יעקב אבינו חי 63 שנה בעולם פנימי, זך ומאיר. בעולם שבתוכו הוא מוצא את כל צרכיו הרגשיים והנפשיים. עולם מלא באור, תענוג וחיות!

אך עתה הוא מבין שמוטל עליו לצאת מעולמו הפנימי ולהתחיל לבצע את עיקר שליחותו בעולם, "כי יעקב בחר לו י"ה ישראל לסגולתו" (תהלים קלה, ג); ויעקב אבינו יוצא מעולמו הפנימי והולך לחרן, להתעסק עם דברים חומריים וגשמיים!

ויעקב שזיכך את עצמו בתכלית, יוצא מתוך כוונות ויחודים מרוממים ונשגבים עד אין תכלית ואין חקר...

ונביא שתי פרפראות:

כתב הגה"ק הרב יצחק צבי בערנפלד בספרו מישרים מגיד (פרשת ויצא) שההפרש בגימטריא בין 'באר שבע' ל'חרנה' הוא שייב (בגימטריא 312, והיינו חרן בלי האות ה' שהיא אות שימושית), ו-312 בגימטריא זה: י"ב (12) פעם כ"ו (26). והיינו: 'ויצא יעקב מבאר שבע' כדי להעמיד י"ב שבטים שכל אחד קדוש כשם הוי"ה... עיי"ש.

על מסע מפרך של שבעה עשר ימי הליכה, ומיד הוא הסתובב ופנה לחזור חזרה...⁶ ואז, הקב"ה עשה לו נס, הדרך קפצה לו, וכהרף עין הוא הגיע לבית א"ל...

אך הקדמנו את המאוחר, ונשוב שוב להתחלה...

שבעה עשר ימי צעידה!

ובסופו של מסע ארוך ומייגע הוא מגיע לחרן, ושם, בפתחה של חרון, צצה לה המחשבה: 'אפשר שעברתי על מקום שהתפללו אבותי ולא התפללתי בו?'

ומכיון שצצה במוחו המחשבה, הוא לא הביט על עמל הדרך,

מעין החכמה

הגולן, מגיע עד חרון, ומן השמים לא אומרים לו מילה! בדרכו הוא עובר על פני הר המוריה, מקום המקדש, ולא רמזו לו שיש עבורו כאן בשורה, שיש מסר, נבואה. מדוע?

אומר המדרש: 'הוא לא נתן אל לבו להשאר שם ולהתפלל האם מן השמים יעבדוהו? לא. לא עיכבו אותו. הוא הגיע עד חרון, והיה יכול להמשיך ולבוא אל לבן, ולשאת את בנותיו, ולהפסיד חלילה את כל הברכות הללו, את הכתרים הנישאים, את הנבואה המרוממה.

איך בכל זאת הוא זכה לזה?

כאשר הגיע לחרן הוא עשה חשבון נפש, הרחר בלבו: כלום יתכן שעברתי על מקום שהתפללו בו אבותי, ולא התפללתי בו?

הרהור של חרטה!

כמה הרהורי חרטה עוברים בלבנו, על דברים שהיו צריכים להיעשות ולא נעשו, או שלא נעשו כהוגן. ומה אנו אומרים: חבל, ודי. בפעם הבאה, נשלים.

אבל יעקב אבינו לא לא נהג כך. **הוא הסתובב כדי לחזור!** נורא הדבר: הוא היה מוכן ללכת חזרה עד רמת הגולן, לרדת רגלי גליל,

שילך לקחת אשה ואמו צְנָתָה עליו שיברח מפני עשוי אחיו, וקיים ב' הדיבורים מצות כיבוד אב ומצות כיבוד אם -

וזה שאמר: 'ויצא' - בחפזון מצד הבריחה מעֵשׂו.

'וילך' - לקחת לו אשה כציווי אביו.

6. בחוברת למעלה מן השמש (חוברת יט - עמוד 29), הובא כך:

יעקב אבינו הולך לחרן, דרך מלאה סכנות, גשמיות ורוחניות. עשוי אורב לו בדרך, לבן ממתין לו לרמותו, הוא הולך לנכר, לגלות, לבית מלא תרפים, מה מחכה לו? מה מצפה לו?

והקב"ה מבקש להרגיעו ולנחמו, לבשרו שלא ידאג, שלא יפחד. לבשרו שזרעו יהיה כעפר הארץ, ויתברכו בו כל משפחות האדמה. לומר לו, שהארץ תהיה שמורה לו ולזרעו, ולהבטיחו, שהוא לא יעזבונו עד שכל ההבטחות יקוימו, אלו הבטחות נפלאות! ובכן, האם הקב"ה מתגלה אליו ומבטיחו? לא! הקב"ה מניח לו ללכת לחרן בלי ההבטחות! וצריך להבין מדוע?

יעקב אבינו יוצא מבאר שבע, עולה בנגב, חוצה את מדבר יהודה, עובר את השומרון, את עמק בית שאן, את הגליל התחתון, עולה לרמת

לב נשבר לאלפי שברים...

הללו 'ויצא יעקב' ולחשוב לעצמנו: 'טוב! לא נורא! גם אנחנו יוצאים לפעמים מהעיר שלנו ונוסעים לארץ אחרת'...

הפרשה שלנו מתחילה בפסוק: "ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה" (בראשית כח, י).⁷ והנה, אנו רגילים לקרוא את המילים

מעין החכמה

מאומה! הוא היה ממשך להיות רועה צאן, ועם ישראל היה ממשך לעבוד בחומר ובלבנים... מה חולל את המפנה? הצעד של משה רבינו! **צעד אחד והכל קורה! צעד אחד והגאולה באה!**

מי יודע כמה גאולות הפסדנו, בגלל שלא צעדנו את הצעד? כל אחד והצעד שלו, כל אחד והגאולה שלו, כי בשמים מחכים לצעד, לצעד אחד לפתחו לי פתח כחודו של מחט! נדע זאת לפעם הבאה. לא להסתפק בהרהור, בפליאה, בחרטה. **אלא לפסוע ואז הכל יבוא לקראתנו. כי לפסיעה הזו מחכים!**

7. והקשה רש"י (שם), וזה לשונו: 'לא היה צריך לכתוב אלא וילך חרנה', ולמה הזכיר יציאתו? אלא מגיד שיציאת הצדיק מן המקום עושה רושם, שבזמן שהצדיק בעיר הוא הודה הוא זיוה הוא הדרה, יצא משם, פנה הודה פנה זיוה פנה הדרה...

וביאר החתם סופר (ליקוטים, פרשת ויצא - ד"ה ויצא יעקב), וז"ל:

'ויצא' הוא לשון יציאה מבלי השאיר אחריו רושם, מה שאין כן הליכה, ולהיות שיעקב יצא מבאר שבע בסתר ולא נהגו בו כבוד ביציאתו (כמבואר כאן בבעל הטורים), על כן לא השאיר משפעו אחריו עליהם, על כן פירש רש"י פנה הודה וכו'.

לחצות את השומרון ולהסתכן במלכות עשיו הזועם, המחכה לו! **כדי לתקן משגה!**

ואז אירע הכל, הדרך קפצה לו, הר המוריה נעתק ממקומו ובא לבית א"ל, והוא לן במקום, וזכה במחזה הנבואה, ובהבטחות הנשגבות, ובכל הכתרים, ומדוע? משום שהוא היה מוכן לחזור, לצעוד!

מאתים שנה לאחר מכן, התבשרו עמרם ויובד עתידי לצאת מהם בן, שיהיה מושיעם של ישראל גם אצטגניני פרעה, להבדיל, ראו שעתיד להיוולד מושיעם של ישראל. כאשר משה רבינו נולד, התמלא הבית אורה - "ותרא אותו כי טוב הוא" (שמות ב, ג)... לימים, כאשר משה רבינו סירב ללכת בשליחותו של הקב"ה ברוב ענוותנותו, אמר לו הקב"ה: 'משה, אם אין אתה גואלם אין אחר גואלם! רק אתה הוא הגואל!'

שמונים שנה עוברות עליו, עד שהגיעה עת הגאולה. ואז הוא הולך במדבר עם צאן יתרו, ולפתע רואה והנה סנה בוער באש. "ויאמר משה אסורה נא ואראה את המראה הגדול הזה מדוע לא יבער הסנה? וירא ה' כי סר לראות, ויקרא אליו אלהיים מתוך הסנה" (שם ג, ג-ד)... הוא קיבל את ההוראה לגאול את העם. מבהילו! הסנה בוער בשקט בדממה. אם משה רבינו היה מתנפל, משתומם וממשיך הלאה. מה היה קורה?

להתקרב לבורא עולם, מספיק היה לו לבוא ולשמוע את תפילתו של יצחק!

ויעקב לא בזז את זמנו! ותחת אורו והדרכתו של אביו, הוא עלה והתעלה,⁸ והעפיל למדרגות אלקיות מרוממות ונשגבות מאוד!

אך כשמתעמקים קצת במילים הללו 'ויצא יעקב', רואים שהן מקפלות בתוכן הררי כאב, ועומקים של צער...

ביתו של אביו, יצחק אבינו, היה באותה עת מגדלור רוחני שהאיר את כל העולם. כל מי שחפץ

מעין החכמה

א, מדוע אצל ציון נאמר: 'הנותר', ואילו אצל ירושלים נאמר: 'הנשאר', הוא גם יודע את הכוונה בפסוקי הפסח, מדוע בפסח ראשון נאמר: 'תותרו', ובפסח שני נאמר: 'ישאירו'.

לימים סיפר הגה"ק רבי אלעזר מאושפיצין, שהשתתף גם הוא באותו מפגש, ואמר: 'והיו אותם צדיקים (שישבו באותו מפגש) מפרשים את דבריו של רבי שלום מקאמינקא כל היום ההוא וכל הלילה, עד שפירשו עשרות פירושים על תירוצו של רבי שלום, וגם אני פירשתי בו פירוש משלי...'

8. כאשר יצא יעקב אבינו מבאר שבע, הוא הפסיד בכך את עצם השהייה במחיצת רבו, הצדיק, יצחק אבינו! דבר כשהוא לעצמו הוא הפסד איום ונורא!

ובענין זה נעתיק מספר בדחילו וברחימו (עמוד תעב):

פעם נפגש הגה"ק רבי שמעון נתן נטע (האדמו"ר מלעלוב), עם האדמו"ר מוויזניץ רבי משה יהושע.

וסיפר האדמו"ר מלעלוב, היה פעם איש חסיד שעמד בתפילה והרגיש שלבו בלעמו. כמו נאטמו פתחי הלב, יובש עטה את קירותיו. ניסה

והפירוש הזה הזכיר לנו סיפור (אוהב שלום, חלק ב - עמוד קכג):

שנה אחת הסבו יחדיו תלמידיו של הגה"ק רבי נפתלי מרושפיץ זיע"א (לאחר פטירת רבם, רבי נפתלי) לסעודה בפסח שני.

כיבדו בני החבריא קדישא את תלמידו הגה"ק רבי שלום מקאמינקא שישמיע איזה דבר תורה לכבוד היום. מה גם - הוסיפו ואמרו לו - שפסח שני (החל ביי"ד אי"ה) סמוך ונראה ליום י"א אייר שזהו יום ההילולא של רבם רבי נפתלי.

ואולם, רבי שלום מקאמינקא החזיק את עצמו לקטן שבחבורה, ובשום אופן לא רצה לומר דבר תורה. החברים הפצירו חוזר והפצר, ואז אמר להם: 'אני איני יכול לומר מעצמי, אם אתם תשאלו אותי איזו קושיא, אז אנסה לתרץ לכם אותה'.

הקשו לו חבריו, מדוע בפסח ראשון (בפרשת בא) נאמר: "לא תותרו ממנו עד בוקר" (שמות יב, י), ואילו בפסח שני (בפרשת בהעלותך) נאמר: "לא ישאירו ממנו עד בוקר" (במדבר ט, יב):

נענה ואמר רבי שלום: 'מי שיודע את הכוונה בפסוק "והיה הנותר בציון והנשאר בירושלים קדוש יאמר לו" (ישעיה ד,

חלפו מספר שעות ובעת השולחן הטהור פתח האמרי חיים את פיו בחכמה בדברות קודש, ובתוך הדברים הזכיר את דבריו של הגה"ק רבי דוד מטאלנא זיע"א:

בשעה שיהודי עומד ומתפלל, הרי הוא זוכה להתייחד עם הבורא פנים בפנים. ובאותה שעה נשפע עליו שפע עצום, מוחין מאירין, וקדושה עליונה...

וכחות הטומאה עומדים בצד ומחכים להזדמנות לינק מקדושתו והשגתו שקיבל... ומכיון שהם יודעים שהדרך הטובה ביותר לכך היא כעס או גאווה, לכן הם מנסים להפילו (אחר התפילה) בגאווה או בכעס.

ודוד המלך חשש מזה, ולכן הוא מצא לעצמו עצה, והיא: לשוחח אחר התפילה כדיבורים הנשמעים לאזני השומעים כדברים בטלים, ועל ידי הזלזול שיזלזלו בו השומעים, הוא ינצל מהכעס והגאווה.

וזה שאמר: "שמע אלהיים קולי בשיחי מפחד אויב תיצור חיי" (תהלים סד, ב).

'שמע אלהיים קולי בשיחי - הקשב נא את המשך השיחות שאני משוחח אחר התפילה.

'מפחד אויב - כי זה רק בגלל הבעל דבר.

'תיצור חיי - בשיחותי אלו אני מבקש להישמר מפני האויב שלא יכניס בי מחשבת גאווה אחר התפילה.

היה זה בליל שבת קודש פרשת נח. והאמרי חיים המשיך. וזה שנאמר בפרשתנו:

"ויוזכור אלהיים את נח ואת כל החיה ואת כל הבהמה אשר אתו בתיבה ויעבר אלהיים" רוח על הארץ וישוכו המים" (בראשית ה, א) -

בכה ביקש בכה, ולשוא. החליט איפוא, כי לפחות יתקרב אל מקום רבו, יעמוד בתוך ד' אמותיו, ותהא תפילתו שלו נכללת בתפילתו של הצדיק. (עיין בהגהות החת"ס לשו"ע, או"ח סימן קב על ט"ז ס"ק א).

ויהי אך קרב אל המקום, הגיעה לאזניו תיבה אחת מתפילתו המשתפכת של רבו ודמתה לו אותה תיבה כגרזן, כפטיש יפוצץ לב אבן...

המילה הבודדה חלחלה אל לבו, פעפעה בכל כולו, והציתה בו אש מתלקחת עד שעלתה אש מעצמה בהתעוררות רבת.

'זה כחם של יהודים קדושים - נענה האדמו"ר מוויז'ניץ ביקוד לשמע העובדא - 'לעורר את רגש הלב!'

ונרחיב עוד מעט:

סיפר הגאון הרב מנחם אליעזר מוזס (לפני ולפנים - עמוד תעד), וז"ל:

בחור אחד הגיע לשבות בצל הגה"ק רבי חיים מאיר, 'האמרי חיים' מוויז'ניץ זיע"א, אך מכיון שבעבר הוא התחבר עם חברים שהיו מתנגדים לחסידות ויז'ניץ והם הלעיטוהו בדברי לעג, הוא הביט על כל הנמצאים בעין ביקורתית.

אחרי התפילה בליל שבת שהיתה כידוע בלהבות אש, התיישב האמרי חיים על כסאו והקהל החל לעבור לפניו לברך ולהתברך בברכת שבת שלום, ובאותה שעה היה האמרי חיים משוחח עם העוברים על דא ועל הא.

באותה שבת לבש האמרי חיים פעלץ (מעיל) חדש, ובתוך הדברים שאל את אחד האנשים: 'מה אתה אומר על המעיל החדש שלי?'

הבחור שעמד לצידו התמלא בקושיות, איך יכול להיות שאחרי תפילה נלהבת כזו, הוא מייחס חשיבות למעיל?

מרירה עברה במוחו: אני אבוד! איבדתי את העולם הזה ואת העולם הבא!...

חושך נורא ואיום אפף אותו, לבו פעם בו במרירות ובכאב...

אין לנו מילים לתאר את עומק השבר שחש יעקב אבינו, אך נאמנים עלינו דבריו של השפת אמת מגור, שאמר, שבאותה עת חש יעקב אבינו את כל החושך שעתידיים לעבור כל צאצאיו בכל הדורות עד היום האחרון!⁹

ויעקב שראה שצרתו צרה, הכניס את כל מציאותו אל תוך האמונה הקדושה.¹⁰ "ואמונתך בלילות" (תהלים צב, ג)!

ועתה נדרש ממנו לעזוב את הכל, לנטוש את היכלי החכמה והדעת, וללכת לבנות את ביתו בסביבה טמאה ומגושמת! רק המחשבה על כך גרמה לו חלחלה!

ויעקב יוצא לדרכו חרונה, ובדרכו "ויפגע במקום" (שם פסוק יא), ואמרו במדרש (בראשית רבה, פרשה סח - אות י'): "ויפגע במקום" - ביקש לעבור נעשה העולם כולו כמין כותל לפניו!

כל עתידו נראה לו חשוך! שום קרן אור לא חדרה מעבר לכותל האטום שעמד בפניו! ולבבו של יעקב נשבר לרסיסים, התפורר לרבבות פירורים... והוא הרים את עיניו למרום, ומחשבה

מעין החכמה

(והיינו: העיקר להיות קשור בקשר אמיתי לצדיק)...

9. וזה לשון השפת אמת (פרשת ויצא - שנת תרל"ה): "וכל זה היה הכנה בעבור בניו, שירד יעקב אבינו בכל המקומות אלו שיוכלו בני ישראל אחר כך לילך בעקבותיו, ואין שום מקום נסתר וחושך לבני ישראל שלא דרך בו יעקב!"

10. וזה לשון המדרש (בראשית רבה, פרשה סח - אות ב):

אמר (יעקב אבינו) מה אנא מובד סברי מן בריי? חס ושלום! לית אנא מובד סברי מן בריי! אלא "עזרי מעם ה' עושה שמים וארץ" (תהלים קכא, ב)!

נח מרמוז על הצדיק שגם דבריו שהם בחינת בהמה וחיה, עולים לגבוה והקב"ה זוכרם לטובה, כי העיקר 'אשר אתו בתיבה' - אינו מסיח דעת לרגע מה' יתברך.

ואזי ממילא, 'ויעבר אלהיים' רוח על הארץ' - מכסים ברוחניות את כל הארציות.

וישוכו המים' - מגרשים את המים הזדונים!

האמרי חיים סיים את דבריו, לקח חתיכת חלה ושלה לאותו בחור...

ולאחר השולחן פנה אליו האמרי חיים ואמר: העיקר 'אשר אתו בתיבה'!

שכרה של התחזקות!

אך אחר שחטא האדם ואכל מעץ הדעת, נפלו ונשברו האורות והכלים, ונפל הכל אל הקליפות והחיצוניות...

בעקבות המצב שנוצר נסתרה מבני האדם מציאות האלקות, ומעתה לא יהיה ניתן לזכות שוב לאותה הארה רק על ידי יצירת מציאות של קביעות. מציאות שנוצרה בשלימות בבית המקדש. שכן:

יש לנו שלשה ממדים שהם: עולם (מקום), שנה (זמן), נפש. וצריך שיווצר בכל השלשה ממדים הללו מציאות של קביעות. וכאמור בבית המקדש זכו לכך:

קביעות מקום - היינו בית המקדש הנבחר מכל המקומות.

קביעות נפש - היינו הכהן עובד העבודה, וגם לאו כל כהן זוכה לזה, כי כהן בעל מום לא יקרב (ויקרא כא, יז).

קביעות זמן - כי לא כל העתים שוות, על דרך הכתוב: "ואל יבוא בכל עת אל הקודש" (שם טז, ב), והיינו תמיד של שחר עיקר זמנו בבוקר, ושל בין הערבים זמנו לעת ערב.

אבל קודם החטא היו כל הדברים שבעולם שוים.¹¹

יעקב אבינו זכה לעמוד בנסיון! הוא זכה להתחזק ולהתרומם מעל הרשת שפרשה מציאות הטומאה לרגליו. ובזכות כך הוא זכה למה שזכה. ואשריו! וברשותכם נרחיב:

כתב הגה"ק הרב מנחם מענדל מקוסוב זי"ע"א (אהבת שלום - ריש פרשת ויצא), וזתו"ד: הפרשה שלנו מתחילה בפסוק: "ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה" (בראשית כח, י), וכתב בספר כנפי יונה (חלק ד - סימן סט) כי הראשי תיבות של הפסוק הזה, הם בגימטריא ש"ע (370), שזכה יעקב באותה עת לש"ע נהורין.

וכדי להבין מדוע, נצטרך לחזור ליום הששי של הבריאה.

ביום הששי של הבריאה ברא הקב"ה את האדם והכניסו לגן עדן. למקום שבו האירה האלקות במוחש.

וכתב השל"ה הקדוש (פרשת ויקרא, תורה אור - אות א), כי באותה העת היו כל המקומות וכל הנפשות וכל העתים שוים, ולכן כל אדם, בכל מקום ובכל זמן, היה יכול למצוא את האלקות.

מעין החכמה

שוין, כי בערכו יתברך שמו, אין שום השתנות והתחלפות, על דרך הכתוב: "אני

11. ובאמת אם נתבונן לתכלית הדבר, השכל מחייב להיות כל אנפין

מילות התפילה בקעו מפיו בעוצמה, ובחום כמו שיפודים מלובנים, כמו זיקוקי דינור וביעורין דאשא...

ולמעלה, בשמי שמי קדם, גדלק אור, הופיעו מאורות חדשים! והאורות הללו השתלשלו לתוך עמקי נפשו של יעקב ויצרו בתוכו מקום חדש של קביעות - ונפשו זכתה למדרגה חדשה ועליונה בקביעות.

ובנוסף, הוא זכה ותפילתו זאת היתה בהר המוריה (שבא באותה עת לבית א"ל), שהוא המקום הקבוע לתפילה.

ובגלל שתי השלימויות הללו הבין יעקב שהזמן הזה הוא זמן ראוי לתפילה (שהרי עד אותה עת היו מתפללים רק שתי תפילות: שחרית ומנחה), ובכך הוא זכה לקביעות בזמן.

ומכיון שזכה לתקן את כל הג' בחינות, זכה להתייחד ביחוד גמור עם הבורא, בסוד ש"ע נהורין!

ובאותו יחוד נורא תיקן לדורות להתפלל תפילת ערבית, שהוא בסוד ש"י נהורין...

וכאן נעצור לרגע, ונרחיב מעט...

וכמו כן, כל אדם כפי שהוא מתקן את שלשת הממדים הללו, אזי הוא זוכה כפי עבודתו שתשרה עליו האלקות.

ובפרט בזמן התפילה צריך האדם (על ידי קביעות) לתקן את שלשת הממדים הללו, וכמו שאמרו חז"ל (ברכות ו:): 'כל הקובע מקום לתפילתו אלה"י אברהם בעזרו'. 'והקובע מקום' - היינו כשמתקן שלשת הבחינות הנ"ל -

כי 'הקובע' - רומז לבחינת נפש בחינת אדם, על דרך הכתוב: "וקבע את קובעיהם נפש" (משלי כב, כג).

'מקום' - היינו עולם.

'לתפילתו' - היינו זמן, כי כל תפילה יש לה משך זמן, וכשמתקן ג' בחינות אלו אזי 'אלה"י אברהם בעזרו'.

והנה, כשיעקב 'פגע במקום' היה לבבו נשבר לשברי שברים, ובכל זאת הוא הצליח להתחזק ולעמוד בתפילה לפניו יתברך. ובתפילה זו הוא שפך לפניו יתברך את כל רגשי לבו, הוא סיפר לו כמו שמספרים לאבא על הכאב והחרדה, על הבדידות והחששות...

מעין החכמה

(עיין עץ חיים, שער ט - פרק ו מהדורא בתרא)...

ה' לא שניתיי" (מלאכי ג, ו), אך אחר החטא נפל הכל בסוד השבירה כנודע

חשיבות קביעות מקום לתפילה

מהסובבים, רדיפות ומלחמות... כאב העקרות, ונסיון העוני...

חיים מלאים באירועים ומקרים, כגלי הים המתגברים ומסערים...

ולמרות כל זאת, תמיד היה ה' בעזרו, ועזר לו לעמוד איתן, לא להישבר ולא לסגת אחור! ומגלה לנו הגמרא הקדושה שאברהם זכה לכך מכיון שהיה לו מקום קבוע לתפילתו, ובכל עת שהיה הולך להתפלל היה מתייצב באותו מקום!

וגילו לנו חז"ל שכשם שהקב"ה עזר לאברהם אבינו בזכות 'הקביעות' מקום שהיה לו בתפילתו, כך גם כל יהודי ויהודיה¹² שיזכו לקבוע מקום לתפילתם - יזכו שהקב"ה יגלה בקרבם כחות מיוחדים לעמוד תקיפים נגד כל תלאות העולם!

אך קביעות זה לא רק במקום, אלא גם בזמן...

פסק מר"ן רבי יוסף קארו בשולחנו הטהור (או"ח, סימן צ - סעיף יט), וז"ל: יקבע מקום לתפילתו, שלא ישנהו אם לא לצורך. ואין די במה שיקבע לו בית הכנסת להתפלל, אלא גם בבית הכנסת שקבוע בה צריך שיהיה לו מקום קבוע.

וכתב המשנה ברורה (שם ס"ק נט), וז"ל: 'יקבע מקום' - שכן מצינו באברהם אבינו שקבע מקום לתפילתו, כדכתיב: 'וישכם אברהם בבוקר אל המקום אשר עמד שם את פני ה' וגו'' (בראשית יט, כז) ... עיי"ש.

ובתוספת ביאור, בגמרא ברכות (ו:): הובא: אמר רבי חלבו אמר רב הונא, כל הקובע מקום לתפילתו אלה"י אברהם בעזרו.

ומפרש רש"י, וזתו"ד: אברהם אבינו בימי חייו עבר הרבה. מאוד. כל צעד וצעד שעבר בימי חייו היה מלווה בנסיונות והתמודדויות, שנאה

איך מכוונים שעות?

ואמרו דורשי רשומות שזמנן של התפילות רמוז באות השניה של המתקנים: האות השניה של

אברהם אבינו תיקן תפילת שחרית, ויצחק אבינו תיקן תפילת מנחה, ויעקב אבינו תיקן תפילת ערבית.

מעין החכמה

12. וזה לשון המשנה ברורה (שם): וגם כשמתפלל בביתו יקבע מקום שלא יבלבלוה בני הבית.

פרשת ויצא - איך מכוונים שעון?

כאלה יכולים לנהל סדר יום ארבעים - חמישים שנה בעקביות ולא לפספס יום ולא לפספס שעה ואפילו לא דקה.

אמר לי פעם ראש ישיבה אחד חשוב: ברוך ה', שלשים ושתים שנה לא איחרתי אפילו פעם אחת לתפילת שחרית. אצלנו התפילה בישיבה מתחילה בשעה שבע, ואני מגיע לישיבה בשעה שש חמישים וארבע!

האמת היא, אותו רגע אמרתי הלואי עלי כזו רמה של קביעות. עד כדי כך פדנט, זה היה נראה לי מופרך המציאות. אבל יש גם בדורות שלנו אנשים שזכו לכך. זה שיש לנו כאלה אנשים בדור זה כבר מתנה. המציאות שאדם קבוע, הקביעות היא אחת מהדרכים החזקות ביותר לשמור על קדושה ולהנצל מיצר הרע.

וכך שמענו על כמה צדיקים שעמדו בראש ישיבה, שקבעו שעות קבועות לתפילה. זמן קבוע כל השנה לשחרית, זמן קבוע למנחה, זמן קבוע

אברהם היא ב' לרמוז שזמנה של תפילת שחרית היא בבוקר.

והאות השניה של יצחק היא צ' - ותפילת מנחה היא בצהריים. והאות השניה של יעקב היא ע' - ותפילת ערבית היא בערב.¹³

ומכיון שלתפילות יש זמן קבוע, ודאי שצריך להתפלל אותן בזמנן. אך מעלה יתירה יש לאדם שיש לו שעה קבועה ביום שבה הוא מתפלל.

וכך היה רגיל לומר אבא מארי עט"ר רבינו יורם מיכאל אברג'יל זיע"א: אשרי אדם שיש לו מקום קבוע ושעה קבועה לג' תפילות. שחרית, מנחה, וערבית.

וזה שער הכניסה להשגות אלקיות - להיות קבוע כל החיים.

שורש כל ההצלחות בחיים זו הקביעות. שורש כל הכשלונות והנפילות של בני אדם זה חוסר יציבות שהיא ההיפך מקביעות. אדם קבוע הוא אדם יציב. אדם קבוע הוא אדם מסודר, אדם מאורגן, אדם מתוכנן, אדם ברור ומדוד ומדוייק. אנשים

מעין החכמה

תיקן תפילת מנחה, ויעקב תיקן תפילת ערבית, וסימנך האות השניה של שמותיהם: ב' - בוקר, צ' - צהריים, ע' - ערב. ומי תיקן תפילת ותיקין? הוי אומר: לוט (וי' - ותיקין) שרצה לחזור הביתה מוקדם ולקדש על היין... (חיוכה של תורה - עמוד טז, לאון רבי יהודה גרינשפן).

13. מעשה במגיד אחד ששבת בעיירה, ובהליכתו לבית הכנסת בבוקר ראה שרבים מבני העיירה כבר גמרו להתפלל, וממהרים לבתיהם לעשות קידוש. **במנחה**, נשא דרשתו ואמר: בידוע שאברהם אבינו תיקן תפילת שחרית, יצחק

וישמרו מפילות ומתנודות לא צפויות וממקומות סכנה - חייב בשביל זה להתאמץ בדבר הנפלא הזה של הקביעות. לקבוע מקום זה אל"ף בי"ת של ההצלחה. וצריך להיות קבוע גם במקום וגם בזמן. כלומר מקום קבוע בבית הכנסת וגם זמן קבוע של תפילה.

לערבית. חורף קיץ, אפילו חול, שבת. זמנים שלא משתנים.

אפילו ששעות התפילה משתנות בקיץ ובחורף, הם קבעו שעה קבועה לכל השנה.

כי הם ידעו סוד גדול - שכדי שהתלמידים ישמרו מיצר הרע,

קביעות בכל תהלוכי החיים...

קרה? והתשובה: בעל הבית בנסיעה. והוא לא רואה, אז קפצתי לסידורים...

אדם כזה שידע כי הכסף שיגיע הביתה מהשעות האלו, זה נקרא כסף של

גזל. זה לא שונה מאדם שפרץ בנק ושדד איזה כספת של מישהו, או נכנס לעסק ולקח משהו לא שלו - זה בדיוק אותו דבר. ואולי זה יותר חמור, כי נותנים בו אמון והוא מועל באמון.

אומר אבא הרב יורם, האוכל שיקנה בכסף הזה יוליד בלב הילדים

חס ושלום הרהורי כפירה... זה מבהיל מאוד, זה מרעיד את אמות הַסְפִּים.

איך פותרים את זה - כשאדם זוכה לנהל חיים מסודרים. זמן

עבודה, זמן של בית, זמן של תשומת לב לאשה, אוזן קשבת לבית, אוזן קשבת לילדים היקרים, לשמוע אותם ולהרגיש אותם, לחזק אותם, לשמח אותם, להעצים אותם, לאהוב אותם.

עלינו לדעת כי הקביעות היא שורש ההצלחות! ואשרי אדם הזוכה לסדר יום קבוע, ולידיעה ברורה מה הוא צריך לעשות בכל שעה.

זמן הקימה בבוקר, ההתארגנות, התפילה, פת שחרית, נשיאה בעול עם האשה היקרה, בארגון הילדים בבוקר. ואם הוא שכיר יום עליו לדעת כי יש זמן הגעה, מה שנקרא להחתים כרטיס. מרגע שמחתמים כרטיס צריכים לדעת כי משועבדים לבעל הבית.

שום דבר חיצוני לא אמור להפריע בשעת העבודה, וצריך לעבוד ביושר ובנאמנות כפי המבואר בהלכה.

כמו שבעל הבית מחוייב לשלם לפועל בזמן, כך גם הפועל מחוייב לבעל הבית.

לפעמים פוגשים אדם שיוצא באמצע העבודה והולך לעיסוקיו הפרטיים. אתה מברר בעדינות: מה

פרשת ויצא - קביעות בכל תהלוכי החיים

ה' אוהב את האנשים האלו,
וה' מגדל אותם - כי הם
שולים, כי הם מתונים, כי הם
מיושבים...
ועתה נחזור לתפילת ערבית...

אחר כך גם להשתתף בקביעות
בשיעור תורה, ועוד פעם מנחה
בזמנה וערבית בזמנה,¹⁴ זו מעלה
גדולה. זה כח גדול. הזמן הקבוע הזה
מציל את האדם מכל מרעין בישין.

מעין החכמה

שלו זה תיקון עצום בעולמות העליונים. כל
תיבה, כל מילה של לימוד תורה זו זכות גדולה.

כשיהודי עומד בתפילה ואומר: 'שמע
ישראל ה' אלהינו ה' אחד',
הוא צריך להכניס את הכוונה בתוך התיבה,
צריך להבין את המשמעות של כל תיבה,
צריך שיהיה קשר בין הדיבור לכוונה.

אומר הרבי הריי"צ מליובאוויטש - הדביקות
של האדם בתיבות התפילה או באותיות
התורה הקדושה, היא מהוה את האמצעי הגדול
ביותר להצלחה ולשגשוג בכל המדרגות הנעלות
ביותר. כשאדם זוכה להתרגל ולכוין כוונות
טהורות, כוונות נכונות, והכוונה מחוברת אל
הגוף, כלומר המחשבה והדיבור מחוברים יחד,
כשיגיע לשלב של המעשה, יפעל בו רושם
ושמחה עצומה. התפילות שלו פועלות רושם
בעולמות העליונים. התורה שלו עושה נחת רוח
גדול למעלה. אדם כזה, עולם שלם יכול להישען
על הכתפים שלו. וזה נקרא דביקות.

הדביקות היא המפתח לפתיחת כל המנעולים.
להידבק באותיות התורה והתפילה
- זה בידו של כל אדם. כל יהודי, גם הפשוט
ביותר, יכול להגיע לדביקות ולמדרגות הגבוהות
ביותר. השאלה - כמה רצינות יש באדם.

אל תחשבו שבשביל דביקות אמיתית צריך
להיות איזה מקובל גדול, אלא רק
להיות רציני. אדם שלא קם מוקדם בבוקר,

14. ונוסיף פנינה נוספת:

בפרשת נח נאמר: "וַיֹּאמֶר ה' לְנֹחַ בֹּא אִתָּהּ
וְכָל־בְּיֹתֶךָ אֶל־הַתֵּבָה" (בראשית ז, א),
ובתורת החסידות (ראה באריכות בבעשי"ט על
התורה פרשת נח, אותיות טו-טז) למדו מהפסוק הזה
שכאשר יהודי או יהודיה נעמדים להתפלל,
צריכים לקבוע נפשם בתוך אותיות התפילה.

כי יתְּבַה' פירושה מילה, וכאשר יהודי נעמד
להתפלל עליו להיכנס לתוך התיבה עם
כל גופו ולבבו ומחשבתו.

כי האדם בעת תפילתו או תורתו רוצים המים
הזדונים לגבור עליו, דהיינו מחשבות זרות
ופניות... והדרך היחידה להנצל מהם לשום כל
מחשבתו תוך התיבות והמילות של התורה
והתפילה ובזה מסתתר תוך התיבות
והדיבורים מפני המים הזדונים...

וביתר ביאור: כאשר הנשמה שוהה במקומה
בשמים, היא נמצאת במנוחה "על מִי
מִנְחוֹת וְיִתְּלַנְי" (תהלים כג, ב), ואז כשהנשמה
יורדת למטה לעולם הזה, היא מגלה את עצמה
בתוך ים סוער, בריצה אחרי הפרנסה, על המחיה
ועל הכלכלה... ויום רודף יום, שעה אחרי שעה...

והדרך להנצל מהטביעה הנוראה בעינינו
העולם הזה, היא על ידי העצה
הנפלאה: 'בוא אל התיבה' - להידבק בתיבות של
התפילה. כל תיבה שאדם זוכה להוציא מהפה

לשלוש השנים, תושלך לבור הכלא שבחצר ולא תראה אור השמש עד לתשלום החוב במלואו!

מאליו יובן, שכל מאמציו לחסוך כשחבר האיום מונפת על ראשו, לא הניבו אלא דמי חכירה לשנה אחת, ועוד כמה רובלים. לבו המה. נפרד בבכיות מבני משפחתו, מי יודע האם ישוב ויראם. אמר וידוי ולבש תכריכים מבעד לבגדיו. נשא בלבו תפילה למרום שהפריץ יאות להסתפק בדמי החכירה לשנה זו ואת החוב יפרוש לתקופה ארוכה, אולי יוכל לעמוד בו.

נו, מושקיה, הבאת את הכסף?! שאל הפריץ בזחיות.

המילים נתעלעלו בפיו, והפריץ אמר: הבה נעשה חשבון.

לקח דף נייר, ומתח קו לארכו. בחלקו השמאלי רשם את דמי החכירה לשנה זו, ולשנה שלפניה, ולשנה הקודמת לה, וסיכם. בטור הימני רשם את המצרכים שרכשו עבורו בפונדק: כך וכך בקבוקי יין שרף, כך וכך קנקני שכר, כל פריט ומחירו, וסיכם. הפחית את הטור הימני מהטור השמאלי...

אולי היה בגילופין, אולי פיזור דעת. בטעות חשב שהטור הימני הוא חוב החוכר והשמאלי חובו שלו. סיכם ועיניו התעגלו. בתמהון הפטיר: מה, אני עוד חייב לך?!

וכה הרבה?!

קילל קללה נמרצת, בחרון אף השליך את הניירות אל האח הבווערת מאחוריו. פתח את הכספת והוציא צרור שטרות. מנה והשליך על השולחן: קח ולך, הסתלק מנגד עיני!

החוכר גרף את השטרות, ונמלט. נס נעשה לו, נס גלוי. כספו נשאר עמו, ועוד זכה באוצר! כרוח סערה פרץ לביתו, בישר על ההצלה המופלאה.

שלא מזדרז בהשכמה מוקדמת, בהכרח שאינו יכול לכיין כראוי בתפילה. כי הוא מגיע לתפילה חפוז, הוא מגיע מבוהל.

למוח שלנו יש דרך עבודה מסויימת, יש לו דרך ושיטה של התנהלות. כדי שיצליח, חייב להתנהל נכון ובהתאם לכלים. אדם שקנה מוצר חשמלי, לפני שהוא מפעיל אותו, משורת הדין, ההגיון אומר לראות הוראות בסיסיות, הוראות הפעלה - איך משתמשים אתו. אותו דבר עם הכלים הרחבים שהקב"ה נתן לנו, של המוח והלב - איך משתמשים אתם.

לכן אחד מהיסודות של תורת הרי"צ היתה - חסידות לפני התפילה. למה חסידות - כי אין דבר שפותח את המוח והלב יחד בתפילה כמו עשרים דקות - חצי שעה שאדם זוכה ללמוד לפני התפילה. אני היכרתי יהודים שזכו להתמיד בזה. אני לא יודע אם היו זוכים לפתוח ספר במשך היום, אבל על כמה דקות לפני התפילה הם מסרו נפש, והגם שהיו יהודים מאוד פשוטים, הם הגיעו למקומות מאוד עליונים, וה' יזכנו אמן.

ונהקשר לכך סיפר הגה"צ רבי יעקב גלינסקי זיע"א (והגדת, שמות - עמוד 379), וז"ל:

מעשה ביהודי שחכר פונדק מן הפריץ. היה הפריץ קונה אצלו מצרכי משתאותיו, יינות שרף וחביות שכר, גבינות ומליחים, וזוקף על חשבון דמי החכירה השנתיים.

כלתה השנה, ולחוכר אין את דמי החכירה. ההוצאות רבות, ולא עלה בידו לחסוך. עלה לטירת הפריץ וביקש ארכה, בשנה הבאה ישלם עבור שנתים. ניאות הפריץ. אבל מה שלא עלה בידו בשנה זו לא הסתייע בשנה האחרת, ושוב עלה לבקש ארכה. אמר הפריץ: דע, שזו הפעם האחרונה. אם בשנה הבאה יחסר ולו רובל אחד מדמי החכירה

תפילת ערבית - סוד הביטול!

השלש תפילות שבכל יום: ערבית, שחרית¹⁵ ומנחה.

ואמרו בגמרא הקדושה (ברכות כו:) שאת התפילות הללו

דוד המלך שר בתהילותיו: "ערב ובוקר וצהריים אשיחה ואהמה וישמע קולי" (תהלים נה, יח). וביארו המפרשים שהפסוק הזה מכוון כנגד

מעין החכמה

השומרים המוצבים בכניסה לרחבת הכותל הכירו כבר את רבי יוסף, אך היה ביניהם אחד שהתנכל לצדיק. בכל יום עת הגיע רבי יוסף לביתן השמירה, עצר אותו השומר, משמש בקפדנות רבה בסלו, עיכבו קימעא ורק אחר כך אפשר לו להמשיך בדרכו.

רבי יוסף חס על דקות יקרות אלו שמתבזזות לריק בביתן השמירה, לכן פנה ואמר לשומר: 'מה מצאת בסלי שיום יום אתה בודקו ומחטט בו? בסך הכל יש בו ספרי לימוד ותפילה, וכמו כל יהודי גם אני בא להתפלל בכותל המערבי...'

אולם השומר לא אבה לשמוע לו והמשיך במעשיו. מדי בוקר כשראה מרחוק את רבי יוסף מתקרב, עזב את חבריו השומרים והתפנה אך ורק למשמש בכליו של הרב דיין. משראה רבי יוסף שהלה מתנכל לו בחינם ודעתו נחושה לעכבו אמר: "עם עיקש תתפתל" (תהלים יח, כו) - אני אעמיד את השומר על מקומו הראוי לו...

מה עשה? למחרת בבוקר כשהלך לכותל המערבי צד חתול שחור, הכניסו לתוך שק, וקשרו...

כשהגיע לביתן השמירה הניח את השק בצד הביתן, הפטיר מספר מילים בערבית, ופתח בריצה מהירה לכיוון הכותל...

ריצתו המבוהלת העלתה את חשדו של השומר שהיה רגיל לבדוקו ולמשמש בסלו, הוא יצא מביתן השמירה ואז ראה את השק החשוד...

אשתו שפכה קיתון מים צוננים על מדורת התלהבותו, כששופכים מים צוננים על מדורה מתפרץ קיטור: ומה, כסבור אתה שהפריץ שוטה וסכל? שלא יעמוד ויתהה, ויחשב מחדש, ויעמוד על הטעות. ויגבה ממך את החוב במלואו, ועוד ייסרך במלקות על שנטלת את הכסף וניצלת את טעותו!

צודקת, אין מה לומר. מבחינת ההלכה 'טעות הגוי מותרת' במקום שאין חשש לחילול ה' (בבא קמא ק"ג:). אבל כאן, אם יזכר, גם חילול ה' יהיה...

מה עושים?! שם פעמיו אל הרבי, המגיד מטאלנא זצ"ל. שח את כל הסיפור, ואמר: הלא הרבי פועל ישועות. יפעל הרבי שהפריץ לא ירהר ויזכר ויחשב וימצא, שהענין יוסח מדעתו!

ענהו המגיד: תנוח דעתך! מה פתאום שיחשב ויזכר ויהרהר ויחשב - הרי הוא לא עומד שמונה עשרה!

כמה פשוט!

15. בתקופה מסויימת נהג הצדיק הגנוז הרב יוסף דיין זיע"א ללכת בקביעות לכותל המערבי לתפילת ותיקין. מדי יום היה מגיע לשריד בית מקדשנו כשבידו סל קטן בו הניח את ספריו.

ישראל מתפללים שלש תפילות בכל יום.

ואמרו בזוהר הקדוש (תרומה דף קכט ע"ב), שאברהם אבינו ויצחק אבינו סללו את הדרך לכל עם ישראל, וכל אדם שמתפלל שחרית או מנחה, צועד בעקבותיהם ומתקן את אותם התיקונים.

ולעומת זאת, תפילת ערבית שתיקן יעקב, אף על פי שהוא סלל את הדרך, אין כל אדם יכול לזכות לתקן את התיקונים הללו, ולכן ישנה דעה בחז"ל (ברכות כז:; שתפילת ערבית רשות¹⁷ אך) להלכה בוודאי תפילת ערבית חובה, ובשו"ע או"ח סימנים רלה - רלז, האריך בדיניה).

וצריך להבין למה בתפילת שחרית ומנחה יכול כל אדם לתקן אותם תיקונים עליונים, ואילו בתפילת ערבית לא?

יסוד אבות העולם, אברהם יצחק ויעקב.

ואמרו במדרש (בראשית רבה, פרשה סח - אות ט):

אברהם תיקן תפילת שחרית, שנאמר: "וישכם אברהם בבוקר אל המקום אשר עמד שם את פני ה'" (בראשית יט, כז).

יצחק תיקן תפילת מנחה, שנאמר: "ויצא יצחק לשוח בשדה לפנות ערב" (שם כד, סג)...

יעקב תיקן תפילת ערבית, שנאמר: "ויפגע במקום" (שם כח, יא)...¹⁶

כעבור מאות שנים, באו אנשי כנסת הגדולה וסידרו לנו את נוסח התפילה. ומאז כל עם

מעין החכמה

'הוא חניך אותך כמו שצריך!'... (עוד יוסף חי - עמוד ע, להגאון הרב אברהם לוי)

16. באברהם נאמר 'עמידה' (אל המקום אשר עמד שם), ביצחק נאמר 'שיחה', וביעקב נאמר 'פגיעה' - שיחה, פגיעה, עמידה, ראשי תיבות שפי"ע. שהרי כל השפע מגיע ליהודי בזכות התפילה, ובפרט בזכות שלש התפילות שבכל יום.

17. וזה לשון הזוהר: 'ערב ובוקר וצהריים אשיחה ואהמה וישמע קולי'...

'ערב', כמה דאת אמר: "וגם ערב רב עלה אתם" (שמות יב, לח), דכל אינון חבילי טהירין

כשהבעת נצחון על פניו קבע בפסקנות לחבריו השומרים: 'יודאי טמונה פה פצצה! אתם רואים צדקתי בחשדות שלי! הוא מחבל מסוכן!'...

השומרים התכנסו סביבו והביטו בחשדנות רבה על השק שעמד בפניה. אט אט התקרר אליו השומר ופתח את השק בידים רועדות...

לפתע נשמעה יללה וצווחה, ומתוך השק זינק חתול שחור היישר אל פניו הנדהמות של השומר...

מבוייש ומושפל שב השומר למקומו כשכל חבריו ממלאים את פיהם בשחוק:

פרשת ויצא - תפילת ערבית - סוד הביטול!

כאמור, בגיל 63 שנה קיבל יעקב אבינו את ההוראה ללכת לחרן. אך במקום ללכת לחרן הוא הלך לבית מדרשו של עבר ונטמן שם במשך 14 שנה.

והנה, בתורה הקדושה אין שום רמז לכך. וצריך להבין למה?

ונראה שבא לרמז שתורתו של יעקב היתה כל כך בהסתר והצנע לכת, עד ששום נברא בעולם לא ידע מזה, רק ה' יתברך לבדו!

כעין ששמעתי מהגה"ק הרב חנוך העניך מאלכסנדר זיע"א שאיש ישראל צריך ללמוד כל כך בהצנע שאפילו שרפים לא ידעו מזה!

ולכן נטמן לגמרי, ואין שום רמז בתורה לאותן י"ד שנים שהיה

והתשובה לכך, כי תפילת ערבית כל עניינה הוא הביטול המוחלט לאלקות. ביטול בתכלית בכל מצבי הנפש, הן כשהנפש בשיא הרוממות, והן כשהנפש בשיא השפלות!¹⁸

והביטול הזה הוא מדרגה גבוהה מאוד, ולכן אין כל אדם יכול לזכות לכך בשלימות! ולכן ישנה דעה שתפילת ערבית רשות!

אך, מכיון שכבר נפסקה ההלכה שתפילת ערבית חובה, ניתן הכח לכל אדם (בתפילת ערבית) לזכות ולחוש (כל אחד כפי מדרגתו) ביטול לאלקות. וזה כשלעצמו התקוה הגדולה שלנו בימי גלותנו!

וזה לשון קדשו של הגה"ק הרב אריה צבי פרומר הי"ד (ארץ צבי, פרשת ויצא ד"ה ויפגע במקום' - שנת תרפ"ד):

מעין החכמה

ולכן תפילה זו נקראת 'פגיעה' מלשון פוגע, שאף שאין לו במה להתפלל עם כל זה מפגיע ומפציר בלי שום טעם כלל, זה שאמרו חז"ל (ברכות יב.): 'אמת ויצבי' - שחרית, 'אמת ואמונה' - ערבית. כי בערבית זמן החושך העיקר על ידי אמונה, שאדם נמשך אחרי ה' יתברך ומאמין כי ההסתר הוא רק לטוב כדי שיתחזק עצמו בתוך החושך, שעל ידי זה יש יותר נחת רוח להקב"ה, אבל אין כוונת ה' יתברך להסתיר באמת לאדם, ובאמת תפילה זו מועיל יותר, כיון שהאדם יודע שאין לו כלום והכל מה' והכל לה', אם כן אין הכוונה לגרמיה ואין הסטרא אחרא יכול לטורדו!...

אינון מתערבי בשולטנו דליליא, ועל דא לא שויוהא חובה לצלותא דערבית, דלית מאן דיכיל לאתקנא לה כיעקב, דאיהו הוה מארי דמשכנא, ומתקן לה כדקא יאות.

18. וזה לשון קדשו של החידושי הרי"ם מגור זיע"א (ליקוטי הרי"ם, תורה - עמוד עח):

התפילה שתיקן יעקב נקראת 'פגיעה', ויפגע במקום. שתיקן שגם כשאדם בחושך והסתר פנים ח"ו, שאינו יכול להתקרב אל ה' יתברך ולהתפלל אליו, עם כל זה במה שהאדם יודע שאין לו לילך רק לה' יתברך, מוכרח להתפלל אליו, ועל ידי זה יוכל להתקרב הגם שאינו יודע כלל האידך...

ובירושלמי (יומא פ"ה ה"ב) כתבו על הפסוק (שנאמר על השעה שהכהן גדול נכנס ביום הכיפורים לקודש הקדשים): "וכל אדם לא יהיה באוהל מועד" (ויקרא טז, יז), אפילו המלאכים שנאמר עליהם: "ודמות פניהם פני אדם" (יחזקאל א, י), אסור להם להיות באוהל מועד!

שעבודתו של הכהן גדול היתה אז בתכלית האמת לאמיתה לשם שמים, ובהצנע כל כך, אשר אפילו מלאכי מעלה לא ידעו מזה! וזה היה דוקא ביום הכיפורים בשעת עבודתו לפני ולפנים.

וביאר הרבי מקוצק זיע"א, דשום אדם לא הגיע לתכלית נקודת האמת, רק הכהן גדול ביום הכיפורים בהיותו לפני ולפנים, כי אז נתקבצו אצלו כל נקודות הקדושה של עולם שנה ונפש.

לפני ולפנים - הוא המקום היותר מקודש בעולם,²⁰ ויום הכיפורים - הוא הזמן היותר מקודש בשנה, ויכהן גדול - הוא הנפש היותר מקודשת מכל ישראל. ואז בהגיעו לתכלית נקודת האמת היה יכול לעבוד כל כך בזיכוך הלב ובהצנע, עד שאפילו מלאך לא ידע מזה!

בבית עבר, לרמז שהיה טמון ונחבא בשפירר חביון ונעלם מעין כל, ולא נתגלה זה אפילו בתורה.¹⁹

ואחר כך 'ויפגע במקום' שתיקן תפילת ערבית, רומז גם כן לזה שתהיה התפילה מכוסה ונעלמת מכל עין ומכל בריה. ולזה הרמז בתפילת ערבית, כאילו החושך יכסנו, ואין אדם יודע ממנו, רק ה' יתברך אשר "ידע מה בחשוכא ונהורא עמא שרא" (דניאל ב, כב).

ותחילת עבודתו של יעקב היתה בהעלם בתורה, כשנטמן י"ד שנים בבית עבר, ועל ידי זה בא אחר כך לתפילה גם כן באופן זה. כי מתורה באים לתפילה...

ואם עבודת האדם היא באמת לאמיתה בכל עשרה העומקים שבלב לשם שמים, אז נעשה נכנע מאוד אחר העבודה, וכל עבודתו אינה נחשבת בעיניו כלל, ותמיד מוצא לו מגרעת וחסרון.

וככל שהתפילה היא יותר באמת לאמיתה, בתכלית הזיכוך ובלי שמץ פניה, על ידי זה אינו מרגיש כלל בעבודתו, ואינו מתפעל ממנה כלל, כי נדמה לו כי כל איש ישראל טוב ממנו, ועובד יותר בכר לבב ממנו...

מעין החכמה

20. כתב הגה"ק הרב אליעזר שלמה שיק זיע"א (נהרי אפרסמון - עמוד תפא, וז"ל:

19. ומה שנתגלה בתורה שבעל פה, כי תכלית התורה להורות לנו הדרך, וכדי ללמדנו היה צריך לגלות.

בהצנע, דהיינו להיות עבודתו בתכלית ההסתר, שלא כל אדם זוכה לזה...

וזה שאמר בזוהר, שיעקב תיקן ערבית, להיות התפילה כל כך

מעין החכמה

מהו 'עץ כל פרי'? אמר רבי ינאי, אפילו לפלפלין נטע שלמה בארץ, וכיצד היה נוטע?

אלא שלמה חכם היה, והיה יודע עיקר משתיתו של עולם וכו' והיה שלמה יודע איזה הוא הגיד שהוא הולך לכוש, ונטע עליו לפלפלין, ומיד היה עושה פירות, שכן הוא אומר: 'נטעתי בהם עץ כל פרי'...

ארץ ישראל יושבת באמצעיתו של עולם, וירושלים באמצעיתה של ארץ ישראל, ובית המקדש באמצע ירושלים, וההיכל באמצע בית המקדש, והארון באמצע ההיכל, ואבן שתיה לפני הארון, שממנה נשתת העולם, ושלמה שהיה חכם, עמד על השרשין היוצאין ממנה לכל העולם, ונטע בהם כל מיני אילנות ועשה פירות וכו'.

כי רק שלמה המלך, שהוא היה חכם מכל אדם, הוא היה יודע איך לסדר את הכל, ולכן זכה שהיה מולך בכיפה...

ועתה בעוונותינו, עיקר היופי של כל המציאות כולה, שהם נשמות ישראל, מונחות למטה, וכמו שאמר רבינו ז"ל (ליקוטי מוהר"ן - קמא, תורה א), שעכשיו החן והחשיבות של ישראל נפל, ועיקר החן הוא אצל אומות העולם... ומכיון שכך נפל העולם כולו לעצבות, מרירות, דכאוונות ושנאה עצמית!

אך, כשיתגלה, במהרה בימינו, משיח צדקנו, הוא יקים את נשמות ישראל משפלותם, וישיב אותם אל מקומם הראוי להם, ואז יראו הכל בגדולת ישראל, שהם הבנים האמיתיים של הבורא, כמו שנאמר: "בנים אתם לה' אלהיכם" (דברים יד, א)...

כי באמת אין עוד יופי כיופי הבריא, שהכל ברא הקב"ה לכבודו, כמו שכתוב: "כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו" (ישעיה מג, ז), והכל מונח במקומו ובזמנו בחשבון צדק ובכוונה מדוייקת, כמו שכתוב: "את הכל עשה יפה בעתו" (קהלת ג, יא), ואמרו על זה חכמינו הקדושים (מדרש תהלים, מזמור לד - אות א): 'כל מה שעשה הקב"ה בעתו, פירות חמין נאכלים בימות החורף, פירות קרים נאכלים בימות החמה.

ואמרו (ברכות מג, ז), מאי דכתיב: "את הכל עשה יפה בעתו" (קהלת ג, יא), מלמד שכל אחד ואחד יפה לו הקב"ה אמונתו בפניו.

וכן כל פרט ופרט מפרטי הבריא נברא בחשבון נכון, והכל מסודר באופן נורא ונפלא מאוד, אשר למעלה מהשגתנו ודעתנו, כי כל מה שעשה ויצר וברא הקב"ה בכל העולמות עד העולם הגשמי, העולם הזה שלנו, הכל טוב ויפה הדבר, ומושגח בהשגחה פרטי פרטית, עד כדי כך, שאמרו חכמינו הקדושים (חולין ז, ז), 'אין אדם נוקף אצבעו מלמטה אלא אם כן מכריזין עליו מלמעלה, שנאמר: "מה מצעדי גבר כוננו" (תהלים לו, כג)...

אך אין אדם יודע את דרכו יתברך, כי אין מי שיבין בפרטי פרטיות את דרכו יתברך, כמו שכתוב: "ואדם מה יבין דרכו" (משלי כד, רק שלמה המלך, שהוא היה חכם מכל אדם, ולכן היה יכול לסדר את הכל, כמאמרם ז"ל (מדרש רבי תנחומא, קדושים - אות ז), שאין אדם יודע מקום כל נטיעה ונטיעה היכן הוא נוטע, אבל שלמה שהיה חכם, נטע כל מיני אילנות, שנאמר: "עשיתי לי גנות ופרדסים, ונטעתי בהם עץ כל פרי" (קהלת ב, ה).

מסילות אל הנפש

פרשת ויצא - העולה מן האמור להלכה ולמעשה

העולה מן האמור להלכה ולמעשה

להישמר מיצר הרע, להישמר מנפילות ומתנודות לא צפויות וממקומות סכנה, ולכן עלינו להתאמץ בכל יכולתנו לסדר לנו סדר קבוע בעבודת ה'.

ד. בערב מתפללים תפילת ערבית, תפילה שכל עניינה הוא הביטול המוחלט לאלקות. **ביטול בתכלית בכל מצבי הנפש, הן כשהנפש בשיא הרוממות, והן כשהנפש בשיא השפלות! והביטול הזה הוא מדרגה גבוהה מאוד, ולכן אין כל אדם יכול לזכות לכך בשלימות!** ולכן ישנה דעה שתפילת ערבית רשות!

אך, **מכיון שכבר נפסקה ההלכה שתפילת ערבית חובה, ניתן הכח לכל אדם** (בתפילת ערבית) **לזכות ולחוש** (כל אחד כפי מדרגתו) **ביטול לאלקות. וזה כשלעצמו התקוה הגדולה שלנו בימי גלותנו!** ה. כאשר עבודת האדם היא באמת לאמיתה בכל עשרה העומקים שבלב לשם שמים, אז נעשה נכנע מאוד אחר העבודה, וכל עבודתו אינה נחשבת בעינינו כלל, ותמיד מוצא לו מגרעת וחסרון.

וככל שהתפילה היא יותר באמת לאמיתה, בתכלית הזיכוך ובלי שמץ פניה, על ידי זה אינו מרגיש כלל בעבודתו, ואינו מתפעל ממנה כלל, כי נדמה לו כי כל איש ישראל טוב ממנו, ועובד יותר בכר לבב ממנו... וזו מדרגה גבוהה!

א. כל יהודי צריך לקבוע מקום לתפילתו, שלא ישנהו אם לא לצורך. ואין די במה שיקבע לו בית כנסת להתפלל, **אלא גם בבית הכנסת שקבוע בו צריך שיהיה לו מקום קבוע. ושכרה** של הקביעות הזו רמה ונישאה, ובזכותה הקב"ה עוזרו בכל המצטרך, ומגלה בקרבו כחות מיוחדים לעמוד תקיף ואיתן נגד כל תלאות העולם!

ב. אברהם אבינו תיקן תפילת שחרית, יצחק תיקן תפילת מנחה, ויעקב תיקן תפילת ערבית. זמנה של תפילת שחרית היא בבוקר. וזמנה של תפילת מנחה היא בצהריים. וזמנה של תפילת ערבית היא בערב.

ומכיון שלתפילות יש זמן קבוע, ודאי שצריך להתפלל אותן בזמנן. אך מעלה יתירה יש לאדם שיש לו שעה קבועה ביום שבה הוא מתפלל. וכך היה רגיל לומר אבא מארי עט"ר רבינו יורם מיכאל אברג'ל זיע"א: אשרי אדם שיש לו מקום קבוע, ושעה קבועה, לגי תפילות. שחרית, מנחה, וערבית.

ג. שורש כל ההצלחות בחיים נובע מהקביעות. שורש כל הכשלונות והנפילות נובע מחוסר יציבות. אדם שהוא קבוע ויציב, יותר קל לו

מעין החכמה

אותו יתברך, כמו שכתוב: "כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים" (ישעיה יא, ט), "והיה ביום ההוא שורש ישי אשר עומד לנס עמים, אליו גויים ידרושו, והיתה מנוחתו כבוד" (שם פסוק 5).

ואז יתקיים הפסוק: "והיה אור הלבנה כאור החמה" (ישעיה ל, כו), וכל הבריאה כולה תשיר שירות ותשבחות להקב"ה, כי יהיה גילוי אלקות במדרגה עליונה כל כך, עד שכולם יכירו

מהרב יורם זיע"א

ביטוח חיים

ברכת התניא והפצת הפעיינות

הזוכים מתברכים בסיום כל שיעורי תורה דרבים
ונעשים שותפים בהפצת תורת החסידות בארץ ובעולם

לפרטים נוספים *2910

שעורי השבוע

מפי הרה"ג רבינו ישראל אברג'ל שליט"א

ראשון - כל שבוע בשעה: 18:30

שיעור 'זום' לדוברי השפה האנגלית עם תרגום

LIVE

שני - כל שבוע בשעה: 20:00

השיעור
השבועי

LIVE

חמישי - כל שבוע בשעה: 20:00

השיעור
השבועי

**לאור המצב הבטחוני מיקום השיעורים משתנה
יהיה ניתן להתעדכן באתר המאיר לארץ**

www.hameir-laarets.org.il

* כל השיעורים יועברו בערוצי המדיה

ערוצי מחלקת המדיה
של בית המדרש המאיר לארץ

hameir-Laarets.org.il

המאיר לארץ

054-26-380-26

08-64-99-859

קו שמע - המאיר לארץ

פרשת ויצא

יב' כסלו התשפ"ד

זמני שבת קודש

רבינו תם	יציאת שבת	הדלקת נרות	עיר
17:41	17:08	16:19	באר שבע
17:39	17:07	16:17	תל אביב
17:36	17:04	16:15	חיפה
17:54	17:20	16:14	אילת
17:44	17:11	16:21	ירושלים
		16:01	ירושלים 40 דק'

מסירות אל הרב

מפי קדשו של אטור זיע"א

את המחשבה אפשר לתקן על ידי השמחה, כי כאמור אצל אדם עצב יש תמיד מחשבות רעות, אבל אצל אדם שמח שום מחשבה רעה לא יכולה להכנס. לכן מחשבה אותיות בשמחה, גם מחשבה ראשי תיבות מחוק ברחמיך הרבים שטרי חובותינו. אדם שהוא שמח אפילו שהוא מלא עבירות כרימון, שום עבירה לא נזכרת לו. אצל הקב"ה יש כלל - הוא לא מתעסק עם שמחים.

הפצת תורה חובקת עולם
היה שותף 08-37-40-200

לתרומות:

- בנק מרכזי דיסקונט, סניף 721 נתיבות, חשבון 23357
- בנק הדואר, סניף 1, חשבון 27016519
- בכל עמדות 'נדרים פלוס'